

Πηνελόπη Πρατοή

Και τον κυνηγήσανε τον μπαμπά μου. Στην περιοχή αυτή, βγαίνανε οι Τούρκοι το βράδυ και κάνανε περιπολίες. Ήταν απέναντι από το σπίτι του μπαμπά μου, στην Κύπρο, πριν παντρευτεί τη μαμά μου, 2 κοπέλες ορφανές και μένανε σε αυτό το σπίτι. Τις είδανε οι Τούρκοι μια μέρα και το βράδυ μόλις βράδιασε πήγανε και χτυπάγανε την πόρτα τους. Αρχίσανε αυτά τα κορίτσια να φωνάζουνε τον πατέρα μου «Προκόπη, Προκόπη βοήθησέ μας, θα μας πιάσουν οι Τούρκοι είναι απ' έξω από την πόρτα μας». Και ακούνε αυτοί και λένε αυτός μπορεί να έχει όπλο και έτσι φεύγουνε. Άλλα τώρα δε μπορούσε να μείνει άλλο ο πατέρας μου εκεί, γιατί ξέρανε το όνομα και φοβόταν, φοβόταν πολύ ότι θα τον πιάσουνε.

Και φεύγει ο καημένος, ξυπόλητος όπως ήταν. Και με μία μικρή βάρκα πέρασε νύχτα από την Κύπρο στην Τουρκία. Βγήκε στην Τουρκία και περπάτησε, περπάτησε μέχρι στο χωριό, τον Κουκλουτζά (σημ: σημερινό Altındag). Εκεί δεν ήξερε κανέναν και έπιασε δουλειά στο Αναστάση, που είχε χωράφια και ήθελε χέρια. Εκεί και γνωρίστηκε με την Πηνελόπη. Έπιασε δουλειά στα χωράφια και παντρεύτηκε με την κόρη του αφεντικού, τη μάνα μου, την Πηνελόπη. Εκεί περνάγανε καλά. Έκαναν 3 παιδιά, τον Νίκο, τον Τάσο και τη Λουΐζα και μένα μετά, όταν ήρθαν στην Ελλάδα.

Και μετά έγινε ο πόλεμος και διώχνανε τους Έλληνες από εκεί και δεν ξέρανε πού να πάνε οι άνθρωποι. Και ξεκινήσανε η μάνα μου με τα παιδιά και την γιαγιά μου να φύγουνε. Ο παππούς μου ο Αναστάσης, με τον μπαμπά μου και τον θείο μου μέινανε σπίτι. Δε θέλανε να φύγουνε και πήγανε εκεί και τους σφάζανε οι Τούρκοι, δε γλιτώσανε οι άνθρωποι. Μόνο ο μπαμπάς μου αλλά θα στα πω μετά. Φύγανε οι άνθρωποι όλοι μαζί, τίποτα δεν πήρανε μαζί τους. Μέσα στα εσώρουχα έβαλε η μάνα μου κάποια λεφτά που είχανε, σου λέει εδώ δε θα ψάξουν οι Τούρκοι, να έχω κάτι για τα παιδιά μου. Μόνο λεφτά, και μια εικόνα της Παναγίας, που την έχω ακόμα εγώ και είναι κατάμαυρη. Τα αδέρφια μου ήταν μικρά, ο Νίκος ήταν 5 χρονών, ο Τάσος 2 και το κοριτσάκι ήταν πολύ μικρό.

Φτάσανε κάποια στιγμή σ' ένα εργοστάσιο που ήταν Αμερικάνικο και σκαρφαλώνανε τη μάντρα και μπαίνανε μέσα γιατί θεωρείτο άσυλο. Εκεί η γιαγιά μου δε μπορούσε να ανέβει στη μάντρα. Η μάνα μου έδωσε τα αδέρφια μου σε κάποιους και περάσανε τη μάντρα και μετά λέει στη μάνα της «Έλα μάνα και εσύ» αλλά εκείνη δεν μπορούσε και έσφιξε την εικόνα και μετά αισθάνθηκε σα να πήδηξε, πήρε τόση δύναμη από την εικόνα και πέρασε τον τοίχο.

Κάτσανε λίγο αλλά και από εκεί τους διώχνανε, τι νομίζεις ότι τους αγαπάγανε; Και βγήκαν μετά και πήγανε στην προκυμαία, όπου γινότανε χαμός και κατάφεραν να μπουν σε μια βάρκα που τους πήγε στη Λέσβο. Τον πατέρα μου τελικά τον πιάσανε αιχμάλωτο οι Τούρκοι και έτσι στη βάρκα μπήκε μόνο η Πηνελόπη με την μητέρα της και τα 3 της παιδιά.

Φτάσανε στη Λέσβο και δεν είχαν πού να πάνε και πήγανε έξω από ένα σπίτι σε κάτι σκαλάκια και κλαίγανε τα παιδιά, τα αδέρφια μου. Πεινάγανε, φοβόντουσαν. Και βγαίνανε οι άνθρωποι και ανοίγανε τα παράθυρα και τους διώχνανε. «Έξω τουρκόσποροι» φώναζαν. Έφευγε από το ένα η κακομοίρα η μάνα μου, έπαιρνε τα παιδιά της πήγαινε στο άλλο. Σε κάποια στιγμή βρέθηκε μια γυναίκα και ήταν καλή και βγήκε με ένα κατσαρόλι με μια σούπα και της είπε τάισε τα παιδιά σου της λέει. Η μόνη η γυναίκα.

Την άλλη μέρα (σημ: εννοεί με την ανταλλαγή των πληθυσμών) πήγανε κάπου που τους μοίραζαν τα σπίτια και τους έδωσαν ένα σπίτι που ήταν πάρα πολύ καλό. Εκεί έμεναν Τούρκοι που φύγανε και βάλανε στα σπίτια Έλληνες.

Μετά από 2 χρόνια περίπου το κοριτσάκι είχε ένα πρόβλημα στο μάτι της και η μάνα μου ανησυχούσε. Λέει το κοριτσάκι θα μείνει σημαδεμένο. Έτσι ένας πολύ καλός άνθρωπος της έγραψε σε ένα χαρτί το όνομα ενός γιατρού και της είπε να πάει το παιδί στην Αθήνα. Πράγματι η μάνα μου πήρε το παιδί και πήγε στην Αθήνα για να δει το γιατρό. Τον καιρό που ήταν εκεί έμαθε ότι ένα καράβι με αιχμαλώτους πρόσφυγες από την Σμύρνη είχε φτάσει στον Πειραιά. Σηκώθηκε και αυτή τη κακομοίρα και λέει μήπως ξέρουνε τον άντρα μου. Και πήγε και πράγματι τον βρήκε. Χάλια ο κακομοίρης, ξυπόλυτος, τα πόδια τους τυλιγμένα με κουρέλια. Ε, έτσι ο άνθρωπος ξαναβρήκε την οικογένειά του, σηκωθήκανε και πήγαν μαζί στη Λέσβο.

Τα αδέρφια του όμως είχαν μείνει στην Αθήνα και έτσι και ο πατέρας μου ήθελε να είναι με τους άντρες μαζί και δεν ήθελε να μείνει στη Λέσβο. Του έλεγε η μάνα μου «κάτσε έχουμε σπίτι εδώ» αλλά δεν ήθελε και έτσι σηκώνονται και φεύγουμε.

Και πάνε στην Αθήνα, στο Περιστερί, και τους βάζουν σε ένα σχολείο που μένανε όλοι μαζί και κρεμάγανε κουρέλια για να μη φαίνεται ο ένας με τον άλλον. Και καθόντουσαν οι γυναίκες και κλαίγανε. Μετά έλεγε η μάνα μου ότι έφταιγε ο άντρας της γιατί δεν ήθελε να μείνει εκεί. Στο σχολείο μένανε πολλά χρόνια. Το καλό ήταν ότι ο πατέρας μου βρήκε μια δουλειά στα περιβόλια και ήταν ήρεμος και καλός άνθρωπος, και τον ήθελε το αφεντικό και τον κράτησε για μια πεντάρα λεφτά (sic).

Μετά τους δώσανε παράγκες που τις είχαν δώσει οι Γερμανοί. Αλλά οι παράγκες όλη την ώρα παίρνανε φωτιά. Καίγονταν τα παιδιά. Και έκλαιγε η μάνα μου, έλεγε θα μου καούν τα παιδιά. Και είχαν και πολλούς κοριούς και τσιμπάγανε. Αφού να σκεφτείς κόβανε δέντρα που τα λέγαν κολιτσιδία και τα βάζανε κάτω, δεν είχαν κρεβάτια, γύρω γύρω βάζανε αυτά και το πρωί ήταν μαύρα από τον κοριό. Και παρακαλούσε η μάνα μου την Παναγία να την αξιώσει να κάνει ένα δωμάτιο να βάλει τα παιδιά της.

Ο κόσμος εδώ στην αρχή δεν τους ήθελε καθόλου. Δεν θέλανε καθόλου τον Έλληνα. Και τις έβλεπες γύφτισσες, ξυπόλητες, και δε μας θέλανε καθόλου. «Παλιοπρόσφυγες, βρωμιάρες, σιχαμένες, παστρικές». Παστρικές εννοούσαν ότι είναι πρόστυχες, ενώ οι γυναίκες εκεί ήταν τι να σου πω, κυρίες τέλειες. Πολύ άσχημα χρόνια. Ήταν απάισιοι και γι' αυτό μας απομόνωσαν, στη Φιλαδέλφεια, στο Περιστερί, στην Ιωνία. Σιγά-σιγά όμως άρχισαν να γνωρίζονται.

Η μάνα μου μάθαινε στα κορίτσια το κέντημα και τους μάθαινε και γράμματα. Ήταν σαν δασκάλα. Όχι τα μεγάλα γράμματα, τα απλά. Και μάζευε τα κορίτσια και καθόταν και τους μάθαινε. Ο αδερφός μου, ο Τάσος την έλεγε δασκάλα, η μάνα μου η «δασκάλα». Δεν ήταν δασκάλα αλλά ήξερε 5 γράμματα.

Ε, μετά περάσανε τα χρόνια και γινόντουσαν κληρώσεις και έτσι εμάς μας έπεσε αυτό το οικοπέδο. Ο πατέρας μου ήθελε να πάμε πίσω στην Μ. Ασία. Και έλεγε η μάνα μου, εδώ θα μείνουμε με τα παιδιά μας, δεν ξαναπάω πίσω στους Τούρκους. Και εκείνος νευρίαζε γιατί τους δώσανε και λίγα χρήματα και ήθελε να πάνε πίσω, αλλά τελικά έχτισαν ένα δωμάτιο και από εκείνο το δωμάτιο σιγά σιγά φτάσαμε να χτίσουμε σπίτι.

Τις έβλεπες τις γυναίκες ήταν κυρίες. Μπορεί να μην ήταν με τα χρυσά και με αυτά, αλλά την έβλεπες ήξερε να μιλήσει ωραία, ήταν καθαρές και περιποιημένες. Και ας πούμε και ο νονός μου, μετά από λίγα χρόνια είχε ένα μπακάλικο σιγά σιγά πήρε τα πάνω του και πήγαινες και είχε ένα σπίτι σαν να ήταν μεγάλη οικογένεια. Θέλω να πω ότι η οικογένεια όλη έγινε όπως πρέπει. Κάθε βράδυ καθόμασταν με τη γιαγιά μου γύρω από το μαγκάλι και μας έλεγε τις ιστορίες, η μάνα μου δε μπορούσε είχε τις δουλειές της, τα πλεξίματά της, τα κεντήματά της και δε μπορούσε. Δύσκολα χρόνια.

Ο πατέρας μου ο Προκόπης μας είπε ότι όταν τους είχαν πιάσει εκεί τους έβαζαν να μαζεύουν τους σκοτωμένους. Και πήγε ο πατέρας μου και μάζεψε τα πεθερικά του, τον Αναστάση και τη Λουΐζα. Τραγικό πράγμα ήταν αυτό. Ο καημένος στεκόταν και έλεγε, Παναγία μου μακάρι να μπορούσαν να τους θάψω όλους. Ε μα λίγο το έχεις να πας και να δεις στα σκαλιά τον πατέρα σου και τη μάνα σου;

Και η μάνα μου, η Πηνελόπη είχε ένα δίδυμο αδερφό τον Μενέλαο που τον έχασε τότε που μας διώξανε γιατί τον πιάσανε. Ρωτάγανε, πήγανε τον έψαχνε πολύ αλλά δεν το βρήκανε ποτέ.

Η ιστορία της Πηνελόπης μεταφέρθηκε στο χαρτί όπως την διηγήθηκε σε μαγνητοφωνημένη συνέντευξη η κόρη της Έλλη (93 χρονών τον Οκτώβριο του 2016), στη δική της κόρη, Αγγελική και στην εγγονή της Χρυσούλα.